

USAID
ВІД АМЕРИКАНСЬКОГО НАРОДУ

ПРОЕКТ USAID «ТРАНСФОРМАЦІЯ ФІНАНСОВОГО СЕКТОРУ»

Банки та споживче кредитування

Як порівняти та обрати найкращий кредит?

Анна Муріна, CFA

*Радник з фінансових та банківських питань,
Проекту USAID «Трансформація фінансового сектору»*

27 листопада 2019 р.

Київ

Підхід ЛІГА.MONEY ДО ПОРІВНЯННЯ КРЕДИТІВ

Розроблений спільно з банками для 4 продуктів: кредити без застави, на житло, на авто, кредитні картки

1

Розрахунок платежів на основі номінальних умов процентної ставки, комісій, тарифів та інших витрат

2

Розрахунок загальної вартості кредиту у перерахунку на ефективну ставку AIR^[3] та середньомісячні платежі

Збір інформації про номінальні умови процентів, комісій та необхідних послуг

Розрахунок платежів^[1] між позичальником та кредитором

Орієнтовний розрахунок^[2] інших платежів за обов'язкові послуги

Розрахунок сукупних платежів позичальника

Розрахунок **середньомісячного платежу** на користь кредитора

Розрахунок **орієнтовних загальних витрат** за кредитом

Розрахунок **орієнтовних середньомісячних загальних витрат**, вкл витрати 3-їх сторін

Оцінка **орієнтовної РРПС** на основі внутрішньої ставки дохідності всіх платежів

3

Якісна оцінка врахування інтересів споживачів в умовах та практиках кредитування, верифікація умов кредитування методом «таємного покупця»

[1] Для порівняння кредитних карток застосовуються припущення щодо поведінки споживача (сценарії запозичення): (1) лише в межах пільгового періоду, (2) подібно до безготівкових кредитів на особисті цілі на 12 місяців, (3) подібно до готівкових кредитів на особисті цілі на 12 місяців

[2] Витрати споживача на обов'язкові послуги третіх осіб оцінюються із застосуванням певних припущень про надавача послуги, найпоширеніших характеристик позичальника та очікуваних змін вартості активу відповідно до законодавчих змін щодо розрахунку орієнтовних витрат за кредитом

[3] Annual Interest Rate (AIR) є скороченням для позначення річної процентної ставки, в даному випадку використовується в якості індикатора вартості кредитів

Справедлива та прозора методологія ренкінгу кредитів та якісної оцінки кредитора

РЕНКІНГ ВІДПОВІДНО ДО ОРІЄНТОВНОЇ РЕАЛЬНОЇ ВАРТОСТІ

Представлення кредитів на особисті цілі дослідження «таємного покупця» відповідно до методології Liga.Money

	Річна процентна ставка (AIR)			Ренкінг за ставкою		
	Номинальна ^[1]	Реальна ^[1]	Орієнтовна Реальна ^[2]	Номинальна ^[1]	Реальна ^[1]	Орієнтовна Реальна ^[2]
Банк 17	49%	79%	79%	15	2	1
Банк 11	54%	80%	80%	16	3	2
Банк 20	0%	94%	94%	6	7	3
Банк 7	0%	94%	100%	3	6	4
Банк 15	0%	100%	108%	7	8	5
Банк 2	54%	54%	110%	17	1	6
Банк 3	23%	112%	112%	14	11	7
Банк 16	0%	107%	115%	4	9	8
Банк 4	22%	117%	117%	13	13	9
Банк 14	56%	85%	127%	18	4	10
Банк 5	0%	127%	127%	1	16	11
Банк 18	81%	121%	128%	20	14	12
Банк 10	77%	112%	130%	19	12	13
Банк 12	15%	130%	137%	12	17	14
Банк 9	15%	86%	140%	11	5	15
Банк 6	12%	141%	148%	10	18	16
Банк 19	0%	125%	185%	5	15	17
Банк 1	0%	168%	187%	8	19	18
Банк 13	10%	110%	193%	9	10	19
Банк 8	0%	338%	343%	2	20	20
Середня, 71 візит	20%	119%	138%			

Примітки: Вибірка включає кредити сумою в середньому біля 5000 грн на 12 місяців, а у разі кількох візитів в один банк оцінювались середня для банку

[1] Задекларована номінальна річна процентна ставка і РРПС, вказані в кредитному договорі /паспорті. РРПС включає всі витрати на користь кредитора та не включає послуги 3-х осіб.

[2] Оцінена орієнтовна РРПС відповідно до методології Liga.Money та у відповідності до останніх змін в Законі «Про споживче кредитування». Орієнтовна РРПС включає всі витрати разом з витратами на обов'язкові послуги 3-х осіб, наприклад, страхування

Ренкінг значно змінився після врахування всіх витрат і застосування єдиної методології

Якісна оцінка ЛІГА.MONEY: КОМПОНЕНТИ ТА БАЛИ (1)

Показник	Критерії бальної оцінки	Ваги
1. Аналіз достовірності задекларованої вартості кредиту*	+1 не виявлено негативних ознак 0 відсутня верифікація -1 одна або більше негативних ознак	30%
2. Аналіз кредитних договорів щодо обмежень прав споживачів*	+1 не виявлено негативних ознак 0 одна негативна ознака встановлена -1 більше одної негативної ознаки встановлено	30%
3. Аналіз практик споживчого кредитування*	+1 не виявлено негативних ознак 0 одна негативна ознака встановлена -1 більше одної негативної ознаки встановлено	30%
4. Наявність кодексу етики або іншого документу з нормами про захист прав споживачів**	+1 так, кредитор має такий документ -1 ні, кредитор не має такого документу	10%
Загальна бальна оцінка	Середньозважена сума всіх показників	

* Оцінка в основному базується на детальному дослідженні методом «таємного покупця», планується щопісля року

** Ця компонента не оцінювалася станом на листопад 2019

ПРАВИЛА ОЦІНЮВАННЯ

	Загальна бальна оцінка
5 ЗІРОК	>0.8 балів
4 ЗІРКИ	(0.6-0.8] балів
3 ЗІРКИ	(0.4-0.6] балів
2 ЗІРКИ	(0.2-0.4] балів
1 ЗІРКА	[0.0-0.20] балів
0 ЗІРОК	< 0.0 балів

Якісна оцінка є комбінацією достовірності декларування та поваги до прав споживачів

ЯКІСНА ОЦІНКА ЛІГА.MONEY: КОМПОНЕНТИ ТА БАЛИ (2)

Показник 2. Обмеження прав споживачів в кредитних договорах,

30% ваги

- Обмеження права позичальника на дострокове повернення кредиту
- Право кредитора вимагати дострокове погашення боргу у разі незгоди із збільшенням виплат за кредитом
- Черговість погашення вимог відрізняється від умов ст.19 Закону «Про споживче кредитування» або кредитор має право самостійно визначати черговість
- Право кредитора в односторонньому порядку змінювати умови договору, визначені в ч.1 ст.12 Закону «Про споживче кредитування»
- Відсутня обов'язкова інформація в кредитному договорі

Показник 3. Ознаки негативних практик споживчого кредитування,

30% ваги

- Реклама безпроцентних кредитів
- Ненадання паспорту кредиту при зверненні споживача за інформацією про кредит
- Відсутність або некоректне представлення істотної обов'язкової інформації в паспорті кредиту
- Вимога кредитора укласти договір з визначеною ним 3-ю стороною і не надання вибору з щонайменше з трьох варіантів
- Істотні відмінності в умовах між паспортом кредиту і кредитним договором

Критерії обговорюються та розкриваються в методології. Результати оцінки незмінні до наступної перевірки. Перше оприлюднення якісної оцінки заплановане на 1 пол. 2020.

ДОПОВНЕННЯ РЕНКІНГУ ЯКІСНОЮ ОЦІНКОЮ

Представлення кредитів на особисті цілі дослідження «таємного покупця» відповідно до методології Liga.Money

	Річна процентна ставка (AIR)			Ренкінг за ставкою			ЗІРКИ якісної оцінки ^[3]
	Номінальна ^[1]	Реальна ^[1]	Орієнтовна Реальна ^[2]	Номінальна ^[1]	Реальна ^[1]	Орієнтовна Реальна ^[2]	
Банк 17	49%	79%	79%	15	2	1	2
Банк 11	54%	80%	80%	16	3	2	4
Банк 20	0%	94%	94%	6	7	3	1
Банк 7	0%	94%	100%	3	6	4	0
Банк 15	0%	100%	108%	7	8	5	0
Банк 2	54%	54%	110%	17	1	6	0
Банк 3	23%	112%	112%	14	11	7	1
Банк 16	0%	107%	115%	4	9	8	2
Банк 4	22%	117%	117%	13	13	9	0
Банк 14	56%	85%	127%	18	4	10	1
Банк 5	0%	127%	127%	1	16	11	0
Банк 18	81%	121%	128%	20	14	12	1
Банк 10	77%	112%	130%	19	12	13	0
Банк 12	15%	130%	137%	12	17	14	2
Банк 9	15%	86%	140%	11	5	15	2
Банк 6	12%	141%	148%	10	18	16	0
Банк 19	0%	125%	185%	5	15	17	1
Банк 1	0%	168%	187%	8	19	18	0
Банк 13	10%	110%	193%	9	10	19	1
Банк 8	0%	338%	343%	2	20	20	2
Середня, 71 візит	20%	119%	138%				1.0

Примітки: Вибірка включає кредити сумою в середньому біля 5000 грн на 12 місяців, у разі кількох візитів в один банк оцінювалась середня для банку

[1] Задекларовані номінальна річна процентна ставка і РРПС, вказані в кредитному договорі /паспорті. РРПС включає всі витрати на користь кредитора та не включає послуги 3-х осіб

[2] Оцінена орієнтовна реальна річна процентна ставка відповідно до методології Liga.Money та у відповідності до останніх змін в Закон «Про споживче кредитування». Орієнтовна реальна ставка включає всі витрати разом з витратами на послуги 3-х осіб таких як страхування

[3] Результати якісної оцінки кредитора відповідно до методології Liga.Money

Лише кілька банків отримали умовно позитивну якісну оцінку щодо захисту прав споживачів